

dr hab. Mariusz Kolczyński, prof. UŚ
Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Medialnej
Uniwersytet Śląski w Katowicach

RECENZJA

Osiągnięcia naukowego oraz dorobku naukowo-dydaktycznego i popularyzatorskiego Pani dr Marty Kobylskiej w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, dyscyplinie nauki o komunikacji społecznej i mediach.

Przedkładam Komisji Habilitacyjnej ocenę rozprawy habilitacyjnej oraz dorobku i aktywności naukowej dr Marty Kobylskiej.

Niniejsza recenzja powstała w oparciu o decyzję Rady Naukowej Dyscyplin: nauki o polityce i administracji oraz nauki o komunikacji społecznej i mediach Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, działając na podstawie art. 221 ust. 5 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.).

1. Sylwetka Habilitantki

Kariera naukowa dr Marty Kobylskiej związana z dwiema uczelniami: Uniwersytetem Marii Curie-Skłodowskiej (magisterium na Wydziale Humanistycznym UMCS w zakresie filologii angielskiej – 2004 r., stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa amerykańskiego – Wydział Humanistyczny UMCS, 2012 r.) oraz Uniwersytetem Rzeszowskim, w którym habilitantka jest zatrudniona od 2008 roku.

Dorobek naukowy dr Marty Kobylskiej (po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk humanistycznych, na podstawie rozprawy doktorskiej *Rhetoric and*

Ideology: Richard Nixon's Rhetorical Confrontations with Communism – promotor dr hab. Jerzy Kutnik, prof. UMCS) można uznać jako dostateczny ilościowo i niebudzący istotnych wątpliwości merytorycznych: 1 monografia (*Richard Nixon's Cold War Rhetoric*, Rzeszów 2018, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, ss. 181), 8 rozdziałów zamieszczonych w monografiach zbiorowych (4 opublikowane w wydawnictwach zagranicznych), 18 artykułów opublikowanych w czasopiśmie naukowych; w 8 przypadkach dr M. Kobylska była współredaktorką prac zbiorowych..

W tym kontekście, wskazana jako osiągnięcie naukowe wymienione w art. 219 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. Nr 2020.poz.85 t.j.) monografia naukowa *Post-Cold War Presidential Rhetoric of Crisis: Justifying the Use of Military Force within the Context of the New World Order* (Rzeszów 2024, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, ss. 292) stanowi naukowe podsumowanie konsekwentnie prowadzonych na przestrzeni lat badań w okresie po uzyskaniu stopnia naukowego doktora nauk humanistycznych.

2. Ocena osiągnięcia naukowego wymienionego w art. 219 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. Nr 2020.poz.85 t.j.)

Przedstawiona rozprawa *Post-Cold War Presidential Rhetoric of Crisis: Justifying the Use of Military Force within the Context of the New World Order* (Rzeszów 2024, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, ss. 292) jest – niewątpliwie - oryginalnym opracowaniem naukowym opartym, przede wszystkim, na analizie odpowiednio dobranej literatury przedmiotu, materiałów dokumentalnych oraz wyników interesujących badań własnych Habilitantki.

Uwzględniając problematykę rozprawy, zwraca uwagę bardzo dobra znajomość literatury przedmiotu (o czym świadczy także zamieszczona *Bibliografia*); Habilitantka z dużym znawstwem odwołuje się do starannie dobranych pozycji literatury naukowej (przede wszystkim zagranicznych), umiejętnie także wykorzystując opracowania, których autorzy naukowo mierzą się z wysoce złożoną, wielowątkową problematyką amerykańskiej prezydentury.

Generalnie wysoką ocenę w tym zakresie obniża pominięcie polskich publikacji naukowych dotyczących obszaru komunikowania społecznego, szczególnie w odniesieniu do kluczowych (wskazanych przez Habilitantkę) obszarów tematycznych i badawczych (szczególnie w obszarze komunikowania politycznego). Z pewnością problematyka monografii nie uzasadniała tego rodzaju podejścia, zwłaszcza mając na uwadze dorobek polskich naukowców zarówno w zakresie badań nad funkcjonowaniem systemu politycznego Stanów Zjednoczonych, jak i retoryki politycznej.

Na podkreślenie zasługuje umiejętność selekcji i wykorzystania materiałów źródłowych, których naukowo kompetentna analiza umożliwiła sformułowania oryginalnych wniosków, o wysokiej jakości naukowej stanowiących autorski wkład Habilitantki w rozwój dyscypliny.

Niewątpliwie recenzowaną publikację można uznać za najbardziej dojrzałe opracowanie naukowe Habilitantki – w pewnym sensie podsumowujące dotychczasowy dorobek naukowy i badania retoryki prezydenckiej w USA.

W pracy precyzyjnie zdefiniowano (z trafnym odwołaniem do literatury przedmiotu oraz kategorii i metodologii właściwych dla dziedziny nauk społecznych, a szczególnie dyscypliny nauki o komunikacji społecznej i mediach - z wyraźnymi akcentami politologicznymi, w zakresie charakterystyki sytuacji kryzysowych) kluczowe (z punktu widzenia wybranej koncepcji rozprawy) pojęcia oraz dokonano uporządkowanej analizy zgromadzonego materiału badawczego.

Układ pracy, kolejność i struktura poszczególnych rozdziałów nie budzą zasadniczych wątpliwości, aczkolwiek rezygnację z „tradycyjnego” układu monografii naukowej ze wstępem i zakończeniem uznają za niezbyt fortuną. Można się zastanowić nad bardzo lapidarnym odniesieniem do dorobku badaczy komunikowania politycznego (podrozdział 2.2, wskazanie literatury przedmiotu wydaje się, w przypadku monografii naukowej, nie do końca wystarczające). Bardzo wysoko oceniam przyjęty model analizy materiału – widoczny w precyzyjnej, przemyślanej konstrukcji rozdziałów badawczych (R. III – VII) – umożliwiający uporządkowaną prezentację rozważań Habilitantki, porównanie prezydenckich reakcji na poszczególne sytuacje kryzysowe oraz

sformułowania istotnych naukowo wniosków zawartych w rozdziale zamykającym opracowanie (R. VIII).

Monografia składa się z ośmiu rozdziałów oraz obszernej Bibliografii (obejmującej literaturę naukową oraz wykorzystane w pracy bogate zasoby materiałów źródłowych).

W otwierającym monografię rozdziale (pełniącym faktycznie rolę Wstępu) *The Post-Cold War Presidential Rhetoric of Foreign Policy Crisis* poprawnie określono zasadniczy cel pracy oraz przekonująco uzasadniono wybór problematyki pracy. Szkoda, że w monografii (podobnie jak w załączonym Autoreferacie) nie przyjęto bardziej klarownej formy prezentacji hipotez badawczych. Tym niemniej należy uznać, że Habilitantka w naukowo poprawny sposób przedstawiła i uzasadniła przyjętą koncepcję badawczą (twórczego wykorzystania teorii dramatyizmu K. Burke'a), która nie budzi wątpliwości metodologicznych. Co więcej pozwala na sformułowanie generalnych wniosków odnośnie sposobu reagowania prezydentów USA w sytuacjach kryzysów w polityce zagranicznej oraz identyfikacji wykorzystywanych instrumentów retorycznych, zarówno w definiowaniu sytuacji kryzysowej, jak i racjonalizowaniu decyzji dotyczących reakcji w zaistniałym kontekście sytuacyjnym. Tym samym, wybór metod badawczych należy uznać jako prawidłowy i odpowiedni do problematyki będącej przedmiotem pracy, zarazem umożliwiający uchwycenie badanych zjawisk w szerokim kontekście społecznym i politycznym.

Habilitantka trafnie wskazała sytuacje kryzysowe w polityce zagranicznej USA w okresie „ładu postzimnowojennego”, które pozwalały na zastosowanie przyjętej metody badawczej; zaproponowany szeroki dobór materiałów źródłowych należy uznać jako odpowiadający koncepcji badań (w pełni zgadzam się z przedstawionym w monografii uzasadnieniem).

Rozdział 2 (*Context of the Study*) przynosi satysfakcjonujący naukowo przegląd literatury naukowej z przedmiotowego zakresu; Habilitantka kompetentnie, z dużym znawstwem problematyki przedstawia kluczowe zagadnienia, jednoznacznie dowodząc nie tylko bardzo dobrej znajomości literatury przedmiotu, ale także umiejętności implementacji wskazanych rozstrzygnięć teoretycznych w studiach retorycznych. Jak

już wspomniano rozczarowuje pominięcie - całkowicie niezrozumiałe - w tej części pracy dorobku polskich badaczy.

Rozdziały III – VII zawierają autorską analizę retoryki kolejnych prezydentów Stanów Zjednoczonych AP w sytuacji kryzysów międzynarodowych (kryzysów rozpatrywanych w kontekście polityki zagranicznej USA).

Uznając zasadność wyboru wydarzeń dokonany przez Habilitantkę, nie można pominąć faktu, że każda z analizowanych sytuacji konfliktowych miała swoją wyraźną specyfikę, która *nolens volens* w istotny sposób determinowała elastyczność/stanowczość reakcji władz amerykańskich (czego wyrazem była wybrana retoryka prezydenckich wypowiedzi). Stąd, trudność (ograniczenia) w sformułowaniu jednoznacznych wniosków porównawczych (widoczne w procesie weryfikacji/negacji hipotez badawczych) – ograniczenia, z którymi dr M. Kobylska poradziła sobie w sposób więcej niż poprawny.

Uporządkowana struktura każdego z rozdziałów badawczych sprzyja prezentacji kluczowych wniosków z przeprowadzonej analizy. Należy ponownie podkreślić dobrą orientację w literaturze przedmiotu – rozpoczynanie kolejnych rozdziałów od syntetycznego przeglądu literatury naukowej podejmującej tematykę aktywności prezydenta w danej sytuacji kryzysowej należy uznać za bardzo trafne rozwiązanie i mocny fundament dla dalszych kroków autorskiej analizy.

Ostatni rozdział pracy (R. VIII *Use of Force Rhetoric in the Post – Cold War Era*) – znakomicie skonstruowany, podsumowuje wyniki badań retoryki prezydenckiej (zwracam uwagę na świetnie opracowaną tabelę, str.228). Jako niezwykle wartościowe uważam „skonfrontowanie” wyników badań Habilitantki z wcześniejszymi opracowaniami naukowymi podejmującym tożsamą problematykę badawczą (podrozdział 8.6.). Pewien niedosyt pozostawia fakt, że Autorka podsumowując rozważania nie odniosła się do sformułowanych hipotez badawczych (np. ujęcie tabelaryczne) – z pewnością tak sformatowane zakończenie podnosiłoby naukową jakość końcowej części opracowania.

Poziom merytoryczny oraz sposób ujęcia problematyki w monografii autorstwa dr Marty Kobylskiej zasługuje na jednoznacznie pozytywną ocenę. Część teoretyczna

opracowania jednoznacznie dowodzi wysokich kompetencji naukowych oraz doskonałej znajomości literatury przedmiotu. Prawidłowo sformułowana problematyka badawcza oraz odpowiednio dobrane metody badawcze umożliwiły przeprowadzenie interesujących i oryginalnych badań własnych, których wyniki w naukowo kompetentny sposób przedstawiono w kolejnych częściach monografii. Należy nadmienić, że w poprawny i wyczerpujący sposób odniesiono się do postawionych hipotez, tym samym realizując zasadnicze cele badawcze.

Podsumowując można uznać, że pomimo pewnych mankamentów wskazanych w recenzji monografia naukowa *Post-Cold War Presidential Rhetoric of Crisis: Justifying the Use of Military Force within the Context of the New World Order* Pani dr Marty Kobylskiej spełnia kryteria osiągnięcia naukowego, o którym jest mowa w obowiązujących przepisach prawa oraz stanowi ważny naukowo i oryginalny wkład w rozwój badań komunikacyjnych w Polsce.

3. Ocena działalności naukowo-badawczej

Habilitationka przedłożyła także inne osiągnięcia naukowe; lista publikacji zgromadzonych po otrzymaniu stopnia doktora obejmuje (poza rozprawą habilitacyjną): 1 monografię (*Richard Nixon's Cold War Rhetoric*, Rzeszów 2018, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, ss. 181), 8 rozdziałów zamieszczonych w monografiach zbiorowych (4 opublikowane w wydawnictwach zagranicznych), 18 artykułów opublikowanych w czasopiśmie naukowych; w 8 przypadkach dr M. Kobylska była współredaktorką prac zbiorowych..

W dorobku publikacyjnym dr Marty Kobylskiej można wyróżnić kilka podstawowych obszarów badawczych, z których jako najważniejsze naukowo uznałbym publikacje zawierające analizę retoryki Richarda Nixona; analizy badawcze przeprowadzone przez Habilitationkę zaowocowały wartościowymi opracowaniami,

 6

które twórczą uzupełniają polską literaturę przedmiotu poświęconą karierze politycznej i dorobku tego polityka.

Drugim istotnym obszarem badań (i pochodnego dorobku naukowego) jest, w moim przekonaniu, retoryka kryzysu i konfliktu w komunikacji. Konsekwentnie prowadzone badania w tym zakresie znalazły zwieńczenie w rozważaniach zawartych w monografii *Post-Cold War Presidential Rhetoric of Crisis: Justifying the Use of Military Force within the context of the New World Order* (wskazanej we wniosku jako osiągnięcie będące podstawą niniejszego postępowania).

Warto także wskazać na interesujące publikacje poświęcone retoryce wyborczej w amerykańskich kampaniach prezydenckich – ujęcie zaproponowane w opublikowanych pracach wzbogaca refleksje na temat efektywności instrumentów perswazyjnych wykorzystywanych we współczesnych kampaniach wyborczych.

Analiza dorobku publikacyjnego skłania do sformułowania dwóch zasadniczych wniosków: wyraźnego wzrostu aktywności wydawniczej po uzyskaniu stopnia doktora oraz wysokiej wartości merytorycznej większości publikacji poświęconej analizie amerykańskiej retoryki prezydenckiej.

Podane w Autoreferacie wskaźniki parametryczne – zadowalające (aczkolwiek niezbyt wysokie), zrozumiałe ze względu na tematykę publikacji sygnowanych przez Habilitantkę.

Podsumowując stwierdzam, że dorobek naukowy Habilitantki odpowiada wymogom stawianym pracom naukowym; należy docenić naukową wagę i oryginalność rozważań zawartych w poszczególnych opracowaniach oraz ich związek z dyscypliną nauki o komunikacji społecznej i mediach.

Na podstawie przedłożonej przez dr Martę Kobylską informacji o aktywności naukowej, osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych, współpracy naukowej i

 7

popularyzacji nauki można uznać, że Habilitantka posiada odpowiedni dorobek także w tym zakresie.

Na wysoką ocenę zasługuje aktywność konferencyjna Habilitantki; na wysokie uznanie zasługuje nie tylko wskazana liczba konferencji, ale przede wszystkim fakt czynnego udziału w każdej konferencji – po uzyskaniu stopnia doktora Habilitantka wygłosiła referaty na 27 konferencjach naukowych. Należy podkreślić, że znaczna część wskazanych konferencji (15) posiadała status konferencji międzynarodowych, co jednoznacznie wpisuje się – w słabiej widoczny w przedsięwzięciach publikacyjnych – trend umiędzynarodowienia aktywności naukowej. Biorąc pod uwagę charakter problematyki badawczej podejmowanej przez Habilitantkę można było spodziewać się większej aktywności w tym zakresie (uwaga ta nie dotyczy stosunkowo wysokiej zagranicznej aktywności stażowej i stypendialnej).

4. Ocena działalności dydaktycznej, popularyzującej naukę i organizacyjnej.

Habilitantka jest także doświadczonym dydaktykiem - prowadziła zajęcia z kilkunastu przedmiotów kierunkowych; widać duże zaangażowanie w realizację działań dydaktycznych oraz organizowania współpracy ze studentami, wykraczającymi poza standardowe obowiązki dydaktyczne. Niewątpliwie na uznanie zasługującej działalność w zakresie popularyzacji nauki, przyczyniających do nawiązania i podtrzymywania ważnych relacji z otoczeniem zewnętrznym Uniwersytetu.

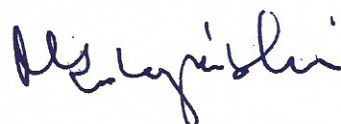
Na wyróżnienie zasługuje bardzo wysoka aktywność organizacyjna dr Marty Kobyłskiej (także w wymiarze międzynarodowym: International Rhetoric Workshop), jednoznacznie wskazująca na zaangażowanie w działalność macierzystej Uczelni oraz współpracę w ramach towarzystw naukowych, których jest członkinią.

Konkluzja:

Na podstawie przedłożonej dokumentacji stwierdzam, Habilitantka spełnia wymogi stawiane w artykule 219 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*.

Dorobek naukowy (oryginalny i stanowiący autorski wkład w rozwój polskich nauk o komunikacji społecznej i mediach, świadczący o dojrzałości badawczej i naukowej), osiągnięcia organizacyjne, działalność na rzecz popularyzacji nauki oraz szeroko rozumiana aktywność dydaktyczna uzasadniają w dostateczny sposób wnioski o nadanie Pani dr Marcie Kobylskiej stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk społecznych, w zakresie dyscypliny nauki o komunikacji społecznej i mediach.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'M. Kobylska', is written over a faint blue stamp or watermark.

Katowice, 06.12. 2024